

PATVIRTINTA

Direktorius įsakymu 2017m. rugpjūčio 31 d.
Nr. V- 51 (direktorius 2018m. balandžio
25d. įsakymo Nr. V- 24 redakcija)

PANEVĖŽIO JUOZO BALČIKONIO GIMNAZIJOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Panevėžio Juozo Balčikonio gimnazijos Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau - Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis 2017 m. kovo 22 d. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-190, Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Panevėžio miesto mokyklose tvarkos aprašu, patvirtintu Panevėžio miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2018 m. balandžio 11 d. įsakymu Nr. A-274 (4.1E) ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. rugpjūčio 3 d. įsakymu Nr. V– 635 „Dėl rekomendacijų mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo kriterijų ir veiksų, kilus įtarimui dėl galimo smurto artimoje aplinkoje“.

2. Prevencija Tvarkos apraše suprantama kaip priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksų planavimą.

3. Prevencijos tikslas- sukurti saugią, mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką gimnazijoje, kurioje mokiniai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklausomi ir vertinami. Psichologinė mokinių savijauta ir saugumas gimnazijoje susijęs su emocijomis mokinių, gimnazijos darbuotojų, tėvų gerove, jų tarpusavio santykiais.

4. Intervencija Tvarkos apraše suprantama kaip gimnazijos direktoriaus, pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų gimnazijos darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visumą.

5. Gimnazijos bendruomenė vykdydama smurto ir patyčių prevenciją gimnazijoje vadovaujasi Gimnazijos nuostatais, Darbo tvarkos taisyklėmis, Darbuotojų pareigybės aprašymais, Gimnazistų garbės kodeksu, šia Tvarka ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais smurto ir patyčių prevenciją.

6. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

6.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, amžiaus, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ir tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

6.2. kiekvienas gimnazijos bendruomenės narys, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, turi reaguoti ir jas sustabdyti;

6.3. veiksų turi būti imamas visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų, nepriklausomai nuo besityčiojančių ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

7. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

7.1. **smurtas** – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą. Smurto formos gali būti:

7.1.1. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui;

7.1.2. **patyčios kibernetinėje erdvėje** – patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijomis ir (ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, atsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui;

7.1.3. **Neturtinė žala** - asmens fizinis skausmas, dvasiniai išgyvenimai, nepatogumai, dvasinis sukrėtimas, emocinė depresija, pažeminimas, reputacijos pablogėjimas, bendravimo galimybių sumažėjimas ir kita, teismo įvertinti pinigais.

7.1.4. **Smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo** – asmuo, prieš kurį panaudotas smurtas artimoje aplinkoje, arba dėl smurto artimoje aplinkoje mirusio asmens šeimos narys, kuris patyrė žalą dėl to asmens mirties, arba taip pat vaikas, tapęs smurto artimoje aplinkoje liudininku ar gyvenantis aplinkoje, kurioje buvo smurtauta.

7.1.5. **vaiko nepriežiūra** – vaiko atstovo pagal įstatymą ir (ar) už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis nepakankamas pagrindinių vaiko fizinių ir dvasinių poreikių tenkinimas ar netenkinimas, keliantis grėsmę vaiko fizinei, protinei, emocinei ir socialinei sveikatai ir raidai.

7.2. **Smurtą ir patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojama arba smurtaujama.

7.3. **Besityčiojantysis ar smurtaujantis** – mokinys ar suaugusysis, inicijuojantis patyčias ar smurtą ir / ar prisidedantis prie jų.

7.4. **Smurtą ar patyčias patiriantis suaugusysis** – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi ar smurtauja mokinys (-iai).

7.5. **Smurto ir patyčių stebėtojas** – mokinys, matantis ar žinantis apie smurtą ar patyčias.

7.6. **Prevencinė veikla** – planingų ir sistemingų priemonių veikla, skirta smurto ar patyčių rizikai mažinti imantis gimnazijos bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų gimnazijos darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

7.7. **Smurto ir patyčių intervencija** – gimnazijos vadovo ir kitų gimnazijos darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

7.8. **Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – smurto ar patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui ir valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

7.9. **Socialinės ir emocinės kompetencijos** – mokinių savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo, kiti socialiniai įgūdžiai.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

8. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos direktorius, vaiko gerovės komisijos nariai, pagalbos mokiniui specialistai, klasių vadovai, o ją vykdo visi gimnazijos bendruomenės nariai.

9. Gimnazijos direktorius yra atsakingas už Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo gimnazijoje tvarkos aprašo parengimą ir įgyvendinimą, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio gimnazijos patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą gimnazijos bendruomenei ir vykdymą.

10. Saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi gimnazijos vaiko gerovės komisija, kuri kasmet renka informaciją apie mokymo(si) aplinkos saugumą, gimnazijos bendruomenės narių tarpusavio santykius ir identifikuoja ir analizuoja aktualias problemas, teikia

siūlymus gimnazijos direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, taip pat atlieka kitus numatytus veiksmus.

11. Pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

12. Nuoseklus ir reguliarus mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas vykdomas:

12.1. integruojant į dalyko (-ų) ugdymo turinį;

12.2. įgyvendinant prevencinę programą;

12.3. integruojant į neformaliojo švietimo veiklas, organizuojant prasmingas, bendruomeniškumą, savanorystę, pilietiškumą, saviraiškų dalyvavimą skatinančias veiklas.

13. Gimnazija, vykdydama veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją, bendradarbiauja su mokinių tėvais, vietos bendruomene, policija, Panevėžio miesto savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyriumi, Pedagogine psichologine tarnyba ir kitomis suinteresuotomis įstaigomis ir organizacijomis.

14. Tėvų konsultavimą ir informavimą patyčių ir smurto prevencijos, saugios aplinkos gimnazijoje kūrimo klausimais vykdo gimnazijos vaiko gerovės komisija.

15. Gimnazijos bendruomenės nariai privalo pranešti gimnazijos direktoriui apie žinomą smurto, patyčių gimnazijoje atvejį.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

16. Visais įtariamų ir realių patyčių ir smurto atvejais, kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, mokytojas ar švietimo pagalbos specialistas, gimnazijos vaiko gerovės komisijos narys, kitas darbuotojas, asmuo reaguodamas:

16.1. įtarus ir /ar pastebėjus patyčias ar smurtą – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

16.2. primena mokiniui, kuris tyčiojasi, gimnazijos nuostatas ir elgesio taisykles;

16.3. jei asmeniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus, globėjus, rūpintojus ar gimnazijos darbuotojus) ar institucijas (pvz. policija, greitoji pagalba);

16.4. informuoja klasės vadovą apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias ar smurtą, kibernetinių patyčių atveju pateikia išsaugotus įrodymus;

17. Klasės vadovas, gavęs informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias, smurtą:

17.1. tą pačią dieną išsiaiškina situaciją, nustato ar tai patyčių, smurto atvejis;

17.2. pasitvirtinus patyčių ar smurto atvejui, užpildo pranešimo apie smurto ar patyčių formą (1 priedas), ją perduoda gimnazijos vaiko gerovės komisijos pirmininkui;

17.3. toliau stebi situaciją, bendradarbiauja su gimnazijos vaiko gerovės komisija ir ją informuoja apie pokyčius.

18. Gavus informaciją apie patyčias /smurtą, gimnazijos vaiko gerovės komisijos pirmininkas:

18.1. užpildytą ir pateiktą formą registruoja Pranešimų apie smurto ir patyčių registracijos žurnale (registracijos žurnalas laikomas gimnazijos vaiko gerovės komisijos pirmininko kabinete);

18.2. nedelsiant informuoja gimnazijos direktorių apie esamą situaciją;

18.3. numato veiksmų planą, supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus), esant poreikiui koreguoja veiksmų planą.

19. Tais atvejais, kai smurtauja ar smurtą patiria mokinys, gimnazijos direktorius apie pastebėtą smurto atvejį nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša ir smurtaujančio (smurtaujančių), ir smurtą patyrusio (patyrusių) mokinio (mokinių) tėvams (globėjams, rūpintojams), Panevėžio miesto savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos ir Švietimo ir jaunimo reikalų skyriams.

20. Smurtavęs (smurtavę) ir smurtą patyręs (patyrę) nepilnamečiai mokiniai kartu su jį (juos) lydinčiais tėvais (globėjais, rūpintojais) privalo nedelsdami, bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pranešimo apie smurto faktą momento gauti psichologinę pagalbą gimnazijoje. Tais atvejais, kai gimnazijoje negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba, gimnazijos direktorius, arba

gimnazijos vaiko gerovės komisijos pirmininkas siunčia mokinį ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) į Panevėžio pedagoginę psichologinę tarnybą.

21. Tais atvejais, kai smurtauja, tyčiojasi ar smurtą, patyčias patiria mokytojai, kiti gimnazijos darbuotojai, gimnazijos direktorius apie įvykusį smurto faktą nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša Panevėžio pedagoginei psichologinei tarnybai, ir rekomenduoja smurtavusiam ar smurtą patyrusiam asmeniui kreiptis psichologinės pagalbos.

22. Sužinoję apie viešą patyčių kibernetinėje erdvėje panaudojus vaizdinę informaciją atvejį, ir smurtaujančio, ir smurtą patiriančio nepilnamečio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) privalo, o kiti asmenys turi teisę apie tai pranešti Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai, pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt.

23. Kitiems smurto ir patyčių dalyviams pagal individualius poreikius gimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

24. Kai pastebima, kad vaikas (nepilnametis mokinys) galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje:

24.1. Gimnazijos bendruomenės narys, įtariantis, kad vaikas galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, nedelsdamas praneša apie tai Gimnazijos direktoriui arba jo įgaliotam asmeniui, raštu fiksuoja požymius ir visas aplinkybes, kurios sukėlė įtarimą dėl smurto ir pateikia tai kartu su pranešimu, nesant galimybei pranešti Gimnazijos direktoriui ar jo įgaliotam asmeniui, Gimnazijos bendruomenės narys, įtariantis, kad vaikas galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, tiesiogiai praneša Panevėžio miesto savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyriui ir/ar policijai 112 (nemokamu telefonu), atsiradus galimybei apie įtarimą, kad vaikas galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, nedelsdamas praneša Gimnazijos direktoriui arba jo įgaliotam asmeniui;

24.2. Gimnazijos direktorius ar jo įgaliotas asmuo, gavęs pranešimą apie vaiką, galimai patyrusį smurtą artimoje aplinkoje, nedelsdamas praneša apie tai Panevėžio miesto savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyriui arba policijai 112;

24.3. Gimnazijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo, pranešęs apie vaiko, galimai patyrusio smurtą artimoje aplinkoje, atvejį Panevėžio miesto savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyriui ir/ar policijai, informuoja Vaiko gerovės komisiją, dėl pagalbos vaikui organizavimo ir/ar teikimo, toliau Gimnazijoje veikiama vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. 8 rugpjūčio 3 d. įsakymu Nr. V – 635 „Dėl rekomendacijų mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo kriterijų ir veiksmų, kilus įtarimui dėl galimo smurto artimoje aplinkoje“.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

25. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

26. Gimnazijos bendruomenė pasirašytinai supažindinama su šia Tvarka per 1 mėnesį nuo jos įsigaliojimo datos:

27.1. klasės vadovas supažindina auklėtinius su šia Tvarka. Mokiniai pasirašo instruktažų lape.

27.2. klasės vadovas supažindina su šia Tvarka tėvus (globėjus, rūpintojus) žinute per Tamo dienyną. Tvarka primenama per tėvų susirinkimą;

27.3. Gimnazijos direktorius supažindina su šia Tvarka gimnazijos pedagogus, darbuotojus.

PANEVĖŽIO JUOZO BALČIKONIO GIMNAZIJA

PRANEŠIMAS APIE SMURTĄ, PATYČIAS

Pranešimo data

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie smurtą, patyčias:	
Kas pranešė apie smurtą, patyčias:	
Kada įvyko smurtas, patyčios (data, val.):	
Kur įvyko smurtas, patyčios:	
Kokia smurto / patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Žodinės patyčios: pravardžiavimas, ujimas, užgauliojimas, žeminimas ir kt. ○ Fizinės patyčios: asmens užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, daiktų atiminėjimas ir pan.) ○ Socialinės patyčios: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad asmuo yra nepageidaujamas ir kt. ○ Kibernetinės patyčios: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje – socialiniuose tinkluose, naudojant mobiliuosius įrenginius (nemalonių žinučių rašinėjimas, asmeninio gyvenimo viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.) ○ Nepriežiūra: fizinis apleistumas (netenkinami vaiko fiziologiniai ir higienos poreikiai), emocinis ir socialinis apleistumas (nebendraujama su vaiku, nesirūpinama jo išsilavinimu) ○ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____ 	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas	

Duomenys apie smurto, patyčių dalyvius:

Asmens, <u>patyrusio smurtą, patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Asmens, <u>kuris smurtavo, tyčiojosi</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Asmens, <u>stebėjusio smurtą, patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

PANEVĖŽIO JUOZO BALČIKONIO GIMNAZIJA
REAGAVIMO Į SMURTĄ IR PATYČIAS ALGORITMAS

